

Eva Chobotská: Svazování ženských nohou: srovnání postojů Číňanů a západních misionářů v Číně

Posudek oponentky bakalářské práce

Práce zpracovává téma ze sociálních dějin Číny, věnuje se tradiční praxi svazování nohou. Přistupuje k němu v souvislostech činnosti protestantských misionářů a zároveň v perspektivě reformního modernizačního hnutí na konci císařství. Autorka využívá poměrně rozsáhlé anglické prameny (vzpomínky misionářů) a dva kratší texty v dobovém wenyanu. Na základě jejich tematické analýzy srovnává přístup dvou skupin aktivních v hnutí za „přirozená chodidla“ ve druhé polovině 19. století.

Práce je logicky rozvržená a má přijatelnou stylistickou úroveň, bez ohledu na některé nepříteli zdařilé či nepřesné formulace (viz níže). Má minimální rozsah, což samo o sobě není na závadu, nicméně vzhledem k tomu, že v práci jsou dlouhé pasáže citované z anglických pramenů, je délka práce skutečně na hraně.

Seznam použité literatury je reprezentativní, nezdá se však, že by literatura byla dostatečně vytěžena nad rámec čerpání jednotlivých „faktů“. Chybí minimálně zhodnocení rozdílů v přístupu k praxi mrzačení dívčích nohou u Levyho a Dorothy Ko. Čínské prameny nejsou rozsáhlé (Kang Youweiův „Apel“ - 1 362 znaků, Liang Qichaův text 5 383 znaků). Jsou ve wenyanu, tedy jazyce poměrně obtížném pro studenty bakalářského studia, pokud se průběžně z vlastní iniciativy této formě psané čínštiny nevěnují. Proto sama délka není na závadu, nicméně překlady prozrazují, že ne ve všech detailech si autorka práce s texty věděla rady.

Zbytečně dlouhé kontextualizační kapitoly zabíhají k podrobnostem, které nemají vztah k vlastnímu tématu práce, nebo alespoň autorka tento vztah nevysvětluje. Postrádají však konkrétnější pojednání o těch aspektech, které se bezprostředně vážou k tématu práce. Zejména kapitola o křesťanských misích v Číně počínaje nestoriánstvím, je učebnicovou ukázkou snahy pojednat téma takříkajíc od Adama, aniž by informace o starších obdobích měly vztah k tématu práce.

Vlastní tematická analýza je disproporčně krátká a je příliš jednoduchá. Sestává z větší části z minimálně komentovaných citátů z pramenů, postrádám vlastní hlubší rozbor. Závěr je nedostatečně propracovaný a vyznívá banálně.

Nepřesnosti a formulační neobratnosti:

Široký záběr vede k tomu, že se v úvodních kapitolách objevují problematická a formulačně nepřesná tvrzení. Například: Tvrzení, že „Svázané nohy téměř znemožňovaly ženám pohyb a jelikož kvůli stále deformaci bez ustání mokvaly, nebyly nikdy odkrývány veřejnosti“ (s. 1) neodpovídá realitě, ženy se zmrzačenýma nohama běžně chodily, dokonce pracovaly na poli (byť to bylo nepohodlné); když se jednou procedura stahování završila, zacelily se nebyly na nich otevřené rány. Tabu odhalování nohou se obvykle spojuje se sexuální symbolikou a praktikami.

Tvrzení „Obecně by se dalo říct, že počátek praxe mohl být kdykoliv mezi dynastií Zhou a obdobím Šesti dynastií, tedy mezi lety 1046 př. n. l. – 589 n. l.“ (neopírá se o literaturu), odporuje běžnému povědomí o této praxi v historické literatuře. Hledání původu „zlatých lilií“ ve středověku je podobně problematické (existující prameny potvrzují, že dvorské krásky tančily po zlatých lotosových plátcích - odtud původ názvu pozdější praxe, nikoliv že měly svázaná chodidla. V tomto smyslu ostatně vyznívá i text citovaný na s. 8). Také zachované obrázky tangských tanečnic jednoznačně ukazují, že neměly zmrzačené nohy.

Tvrzení, že mrzačení nožek bylo „nástrojem potlačování žen“ (s. 9, opět bez odkazu na literaturu) tento fenomén příliš zjednodušuje.

Není zřejmé, zda tvrzení, že kvůli svazování nohou, které znemožňovalo dívkám výdělečnou činnost, „častěji docházelo k vraždám novorozeneých děvčat, prodeji dívek do prostituce apod.“ (s. 10), je parafráze misionářského textu, nebo názor autorky. Každopádně je to nepochopení, děvčátko s dobře formovanými miniaturníma nožkami mělo větší cenu na trhu nevěst (i prostitutek).

Tvrzení „Po roce 1919 už se svazování nohou efektivně přestalo praktikovat“ (s. 11) je mylné. Ještě na počátku 90. let po Pekingu chodily čiperné staré dámy „na zlatých liliích“. Viz též <https://baike.baidu.com/item/%E5%A4%A9%E8%B6%B3%E9%81%8B%E5%8B%95/535129>

关中国旧事：不为所知的“天足会”，30年就干了一件功德无量事, 2022-03-16 18:33
https://www.sohu.com/a/530320938_121296962

《缠足》试读：“天足”：一个崭新的基督教范畴

<https://book.douban.com/reading/10606369/>

Podobných zjednodušení a nedostatečně podložených tvrzení je v kontextualizačních kapitolách celá řada.

„Aparát“ (s. 7) je pro označení chůd, na nichž tančily dívky, nevhodné slovo.

Dynastie Severní Qi má správně být Jižní Qi, kde vládl rod Xiao a hlavním městem byl Nanking (s. 8).

„Směnový systém“ (s. 25) jako označení pro otázky související s měnou nedává smysl. Souvisí snad užití zvláštního novotvaru s tím, že vedle placení penězi a stříbrem se praktikoval i směnný obchod?

„nebeské nohy“天足 znamená „přirozeně dané“, „vrozené“, tj. nedeformované svazováním.

Národní identita (s. 22) - pro danou dobu na čínském venkově anachronismus

proti-cizinecké roztržky (s. 26) - spíš „nálady“, nebo i „bouře“

praotec (s. 32). Správně: „děd“ (viz on-line Příruční slovník jazyka českého)

Věta „Hnutí bylo vskutku úspěšné, ale jelikož misionáři do svých argumentů a rétoriky dlouhodobě nezapojili nic distinktivně křesťanského, úspěch hnutí proti svazování nohou by se dal považovat za promarněnou příležitost.“ (s. 12) Nedává v daném kontextu úplně smysl.

Reformátoři roku 1898 píší „apely císaři“ (s. 33) - obvykle hovoříme o předkládání memorand; slovo apel nevystihuje dobovou hierarchii vztahů.

S ohledem na výše uvedené navrhuji hodnocení mezi velmi dobře až dobře.

Zvláštní otázky k diskuzi nedávám, je možné vysledovat je v mém komentáři. Doporučuji přečíst si čínské články, na které odkazuji.